



## รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

### Management Model to Develop Digital Competency of Teachers in the Schools under the Secondary Educational Service area Office Bangkok

<sup>1</sup>อัมรินทร์ เหนือร้อยเอ็ด, <sup>2</sup>อัจฉรา วัฒนานรงค์, <sup>3</sup>โกศล มีคุณ,  
<sup>4</sup>ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ, <sup>5</sup>ธารินทร์ รसानนท์

<sup>1</sup>Ammarin Nuaroy-et, <sup>2</sup>Achara Whattananarong, <sup>3</sup>Kosol MeeKun,  
<sup>4</sup>Sakchai Nirunthawee <sup>5</sup>Tharin Rasanond

<sup>1-5</sup>หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา  
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

<sup>1-5</sup>Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, College of Management,  
University of Phayao

<sup>1</sup>Corresponding author, e-mail: Ammarinsts@gmail.com

Received: June 18, 2025; Revised: July 07, 2025; Accepted: July 13, 2025



#### บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติด้านดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล ซึ่งการบริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและนโยบาย ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างยั่งยืน แนวคิดพื้นฐานของการวิจัยประกอบด้วยหลักการบริหารสถานศึกษา การบริหารคุณภาพตามวงจร PDCA แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครู และสมรรถนะดิจิทัลของครูใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ทั้งนี้ ยังมีปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของครู แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำดิจิทัลและการสนับสนุนของผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ได้แก่ แรงจูงใจ ทัศนคติ ความเชื่ออำนาจในตน การยอมรับการเปลี่ยนแปลง และการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ และปัจจัยด้านสถานศึกษา ได้แก่ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมและความพร้อมของทรัพยากรดิจิทัล การบริหารจัดการที่บูรณาการองค์ประกอบและปัจจัยดังกล่าวอย่างมีระบบ จะสามารถยกระดับสมรรถนะดิจิทัลของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียน และขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกดิจิทัลอย่างยั่งยืน

**คำสำคัญ:** รูปแบบการบริหาร, การพัฒนาครู, สมรรถนะดิจิทัลของครู

#### Abstract

This study aimed to examine the management model to develop digital competencies of teachers in the schools under the Secondary Educational Service Area Office in Bangkok. It focused on enabling teachers to effectively develop their digital knowledge, skills, and



attitudes in alignment with the transformations of the digital age. School administration played a crucial role in setting directions and policies that supported the sustainable development of personnel. The research framework was based on fundamental concepts including school administration principles, quality management based on the PDCA cycle, perspectives on teachers' roles, and the three dimensions of teachers' digital competence-knowledge, skills, and attitudes. There were also causal factors that influenced teachers' digital competencies, which were categorized into three areas: Administrator-related factors, including digital leadership and administrative support; Teacher-related factors, such as motivation, attitudes, self-efficacy, openness to change, and creative use of technology; and School-related factors, involving an innovation-friendly environment and readiness of digital resources. An integrated and systematic approach to managing these elements and factors was found to effectively enhance teachers' digital competencies. This led to instructional practices that responded to learners' contexts and helped propel the quality of Thai education toward sustainable relevance in the digital world.

**Keywords:** Administrative Model, Teacher Development, Teachers' Digital Competence.

## บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลความรู้ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ การปรับตัวโดยการเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านดิจิทัลที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและปัญหาที่อาจเกิดขึ้น การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลในประเทศไทยถูกกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเน้นการรู้ การใช้ และการแก้ปัญหาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนสามารถนำดิจิทัลไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ และอาชีพได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล ครูในฐานะผู้ที่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนและเตรียมความพร้อมเยาวชนสู่การเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลในการค้นหาและประเมินข้อมูล การแก้ปัญหา การสื่อสาร และคำนึงถึงความปลอดภัยและจริยธรรมดิจิทัล ตลอดจนเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน (Wongyai & Patphol, 2021: 65, อ้างถึงใน จอมภักดิ์ จันทะคัต, 2561: 9)

กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านการจัดการศึกษา ได้กำหนดกรอบพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง ซึ่งครูทุกคนต้องมีสมรรถนะใน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และการประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ มุ่งเน้นให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัล และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564: 6) ประกอบกับ ก.ค.ศ. ได้ออกหลักเกณฑ์การพัฒนาคู โดยกำหนดให้ครูต้องพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี (สุทัศน์ ภูมิภาค, 2558: 22) ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาตาม



นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ผ่านกิจกรรมและโครงการต่างๆ เช่น การฝึกอบรมทักษะดิจิทัลที่ครอบคลุมถึงการใช้ซอฟต์แวร์ ออกแบบสื่อ และการใช้เครื่องมือดิจิทัล การจัดประชุม สัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพให้แก่โรงเรียนและการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ใช้งานง่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต1 และ 2, 2567, [ออนไลน์], 22 กันยายน 2567)

สมรรถนะดิจิทัลของครู จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล เนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในทุกด้านของชีวิต ครูต้องสามารถใช้ดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ สื่อสาร และสร้างสรรค์กิจกรรมให้ทันสมัยมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับโลกยุคใหม่ อีกทั้งช่วยเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะดิจิทัลที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากนี้ สมรรถนะดิจิทัลยังสะท้อนถึงความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีจริยธรรม และปลอดภัย พร้อมทั้งพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์บริบทของผู้เรียน ทำให้ครูกลายเป็น “ผู้นำทางการเรียนรู้” ที่สามารถประยุกต์เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล

## แนวคิดและหลักการในการบริหารสถานศึกษา

### ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ควบคุม และดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษา (สัมมา รธนิตย์, 2560: 45) โดยต้องดำเนินการอย่างเป็นระเบียบเพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ การบริหารยังครอบคลุมทุกด้านของโรงเรียน เช่น การส่งเสริมสุขภาพ คุณธรรม และความสามารถในการใช้ความรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ขณะที่ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562: 11) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา ที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ มีเป้าหมายเพื่อควบคุมวางแผน และดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุม 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป

### ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โดยมีระบบการจัดการที่เป็นแบบแผน มีบุคคลและหน่วยงานรับผิดชอบ รวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (ปรัชญา เวสารัชช, 2554: 3) นอกจากนี้การบริหารสถานศึกษายังเป็นกระบวนการที่ช่วยกำหนดทิศทางและนโยบายในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม และรวมถึงการจัดการทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรการเงินที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่



เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ทั้งในด้านกายภาพและด้านจิตใจ และช่วยส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียน ทั้งในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561: 5)

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการช่วยกำหนดทิศทางและนโยบายที่ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทั้งในด้านความรู้และคุณธรรมตามเป้าหมายของสถานศึกษา

### แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA Cycle)

วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA Cycle) เป็นแนวคิดที่พัฒนาโดย Dr.W.Edwards Deming (1986, อ้างถึงใน กรทิพย์ รัตนภุมมะ, 2565) เพื่อควบคุมและปรับปรุงคุณภาพในอุตสาหกรรมและบริการ แนวคิดนี้เน้นกระบวนการหมุนเวียน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) กำหนดเป้าหมาย แผนงาน และทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงคุณภาพ การปฏิบัติตามแผน (Do) ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ทดลองปรับปรุง และแก้ไขปัญหาให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพการตรวจสอบ (Check) วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบผลลัพธ์ก่อนและหลังการดำเนินงานเพื่อประเมินประสิทธิภาพการปรับปรุง (Act) ใช้ผลการตรวจสอบในการปรับปรุงกระบวนการ เพิ่มประสิทธิภาพ และยกระดับมาตรฐานวงจร

สรุปได้ว่า วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง PDCA เป็นกระบวนการจัดการที่มีเป้าหมายเพื่อให้มั่นใจว่า ผลผลิตมีคุณภาพสูงผ่านชุดของขั้นตอนที่รอบคอบรัดกุม ประกอบไปด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนและการปรับปรุงแก้ไข

### แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับบทบาทครู

#### ความหมายของบทบาทครู

ครูมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนและสังคม โดยครูไม่เพียงแต่ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังเป็นผู้นำทางความคิดและพฤติกรรม แฮวิงเฮิร์สต์ และ เลวิน (Havinghurst,1960; Levine, 1971: 1) กล่าวว่า บทบาทของครูแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ บทบาทในโรงเรียน เช่น การอบรมสั่งสอน และเป็นผู้รักษา กฎระเบียบ และบทบาทในชุมชน เช่น ผู้บริการด้านความรู้ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนักปฏิรูป ส่วนธเนศ เจริญทรัพย์ (2557: 60, [ออนไลน์], 20 ตุลาคม 2567) ได้กล่าวว่าครูในฐานะผู้รับผิดชอบหลักในการศึกษามีหน้าที่หลากหลาย ได้แก่ การศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างถ่องแท้ เพื่อเข้าใจตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญ นอกจากนี้ ครูต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบและเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยใช้หลักจิตวิทยา ในการแรงจูงใจนักเรียน สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งทางกายภาพและจิตวิทยารวมถึงประเมินการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียน หน้าที่เหล่านี้ช่วยให้ครูสามารถสอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนการพัฒนาของนักเรียนอย่างเต็มที่

สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญทั้งในโรงเรียนและชุมชน โดยทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ดูแลกฎระเบียบ และส่งเสริมการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ครูต้องเข้าใจหลักสูตรวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ใช้หลักจิตวิทยาเพื่อสร้างแรงจูงใจ และจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด



### ความสำคัญของบทบาทครู

ครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์และพัฒนาสังคม บทบาทครูนั้นไม่เพียงแต่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียนแต่ยังมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมทั้งหมด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 โดยครูต้องจัดการเรียนการสอน วัดผล ผู้เรียน และส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรม รวมถึงสร้างบรรยากาศและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูต้องพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาชุมชน การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อีกทั้งต้องร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว และชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงต้องรักษามาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ เช่นเดียวกับ ธเนศ เจริญทรัพย์ (2557: 61, [ออนไลน์], 20 ตุลาคม 2567) ได้เน้นว่าครูมีบทบาทในการสร้างเยาวชน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมคุณธรรม และสร้างแรงบันดาลใจ ครูจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทความสำคัญในการหล่อหลอมและพัฒนาเยาวชนของชาติ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอน การวัดผล การใช้เทคโนโลยี และร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิต รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจ และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

### แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัล

#### ความหมายของสมรรถนะดิจิทัล

Ferrari (2012, อ้างอิงใน พรพิชชา หลักคำ, 2564: 6) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะดิจิทัลว่า สมรรถนะดิจิทัลคือชุดของความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงสื่อดิจิทัลในการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหา ติดต่อสื่อสาร จัดการสารสนเทศ ประสานงาน และแบ่งปัน สอดคล้องกับ University of Victoria (2018, อ้างอิงใน สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562: 21) อธิบายว่า สมรรถนะดิจิทัลหมายถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม ปลอดภัย สร้างสรรค์และมีจริยธรรม UNESCO (2018: 5, อ้างอิงใน กรเอก กาญจนาโกคิน, 2566: 5) ได้กล่าวถึงความหมายของสมรรถนะดิจิทัลว่าเป็น ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน โดยเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาด้านการสื่อสารทำงานแบบมีส่วนร่วม และเป็นผู้ผลิต ผู้เผยแพร่ผลงานที่มีความรับผิดชอบ และเป็นพลเมืองที่ดี

สรุปได้ว่า สรุปได้ว่า สมรรถนะดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การสร้างเนื้อหาที่สร้างสรรค์และมีจริยธรรม รวมถึงการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัยและรับผิดชอบ

#### ความสำคัญของสมรรถนะดิจิทัล

คณะกรรมการการยุโรป (European Commission, 2006:13) ได้กำหนดให้สมรรถนะดิจิทัลเป็น 1 ใน 8 สมรรถนะหลักที่ทุกคนควรได้รับการพัฒนา โดยเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับ 21 การดำเนินชีวิต และการสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สนับสนุนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของสังคม ให้สามารถใช้ประโยชน์จากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล และสรรสร้างการมีส่วนร่วมและ ขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสมรรถนะดิจิทัลเป็นทักษะที่มีความต้องการ ในทุกภาคส่วนและทุกสาขาอาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลถูกนำไปใช้ในบริบทที่ หลากหลาย เช่น การนำไปใช้กำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนา



สมรรถนะสำหรับพลเมือง การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษา (Ala-Mutka et al, 2008: 3; Balanskat & Gertsch, 2010: 4) เพื่อพัฒนาสมรรถนะของประชากรให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์และสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุด สรุปได้ว่า สมรรถนะดิจิทัลมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เนื่องจากช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การศึกษา การสื่อสาร และการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ การมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน

### **แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลของครู**

สมรรถนะดิจิทัลของครู เป็นความสามารถทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

#### **ความรู้ดิจิทัล**

ความรู้ดิจิทัล มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Digital Literacy” Newman (2012, อ้างอิงใน ภัทรสุดา ยะบุญวัน, 2564: 6) ได้ให้ความหมายของความรู้ดิจิทัลว่า เป็นความสามารถทั้งการตระหนักรู้ และทักษะทางเทคนิคในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ เพื่อค้นหา ประเมิน สร้าง และสื่อสารสารสนเทศตามต้องการ ขณะที่ Martin (2006, อ้างอิงใน อภิรัฐ เจาะจง, 2566) ได้ให้ความหมายของความรู้ดิจิทัลว่า เป็นความตระหนัก ทัศนคติ และความสามารถของบุคคลในการใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างเหมาะสม และใช้ในการอำนวยความสะดวกในการระบุ เข้าถึง จัดการ บูรณาการ ประเมิน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ทรัพยากรดิจิทัลการสร้างความรู้ใหม่

สรุปได้ว่า ความรู้ดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของครูในการจดจำและเข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนความสามารถในการนำเครื่องมือและอุปกรณ์ดิจิทัล และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

#### **ความสำคัญของความรู้ดิจิทัล**

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันและการทำงานของทุกคน โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ครูต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และเสริมสร้างทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการเรียนรู้และการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) นอกจากนี้ ครูต้องปรับบทบาทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และใช้แหล่งเรียนรู้ดิจิทัล เช่น คลังบทเรียนออนไลน์แบบเปิด (MOC) และคลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (OER) พร้อมทั้งตระหนักถึงลิขสิทธิ์ทางปัญญา เพื่อช่วยสร้างพลเมืองดิจิทัลที่ดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

สรุปได้ว่า ความรู้ดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล ครูต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และตระหนักถึงความเสี่ยงจากโลกออนไลน์ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ในยุคไซเบอร์

#### **ทักษะดิจิทัล**

ในยุคปัจจุบันทักษะดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้และสร้างสรรค์การสอนที่ทันสมัย นักวิชาการได้ให้ความหมายของทักษะดิจิทัลอย่างหลากหลาย เช่น Martin and Grudziecki (2008: 166-167, อ้างอิงใน อภิรัฐ เจาะจง, 2566: 6) ได้ให้ความหมายของทักษะดิจิทัลว่าเป็นความสามารถของบุคคล



ในการใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างเหมาะสม และใช้ในการอำนวยความสะดวกในการระบุเข้าถึงจัดการบูรณาการ ประเมิน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ทรัพยากรดิจิทัล การสร้างความรู้ใหม่ และการสื่อสารกับผู้อื่นในบริบท ของสถานการณ์ต่างๆ สอดคล้องกับ อันธิกา ปริญญาธิกุล และคณะ (2563: 8) ให้ความหมายทักษะ ดิจิทัลว่า เป็นความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเครื่องมือดิจิทัลในการสืบค้น รวบรวม ประมวลผล และใช้งานข้อมูลอย่างมีระบบ สามารถเข้าใจและจัดการข้อมูลที่ซับซ้อน แยกแยะความจริงจากโลกเสมือน และทำงานออนไลน์ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ทักษะดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล อุปกรณ์ดิจิทัล และ โปรแกรมคำสั่งต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่วและความชำนาญ ส่งผลให้การ จัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

### ความสำคัญของทักษะดิจิทัล

ทักษะดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาและการทำงานในยุคดิจิทัลที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ผู้ที่มีความชำนาญด้านดิจิทัลจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ Kiss (2017, อ้างอิงใน พรชนิตว์ สีนาราช, 2565) กล่าวว่าในอนาคตงานกว่าร้อยละ 90 จะต้องใช้ทักษะดิจิทัล ดังนั้นการมีทักษะพื้นฐาน ด้านดิจิทัลจะช่วยให้การใช้ชีวิตและทำงานได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้เทคโนโลยีดิจิทัลยังช่วยสร้างความ เท่าเทียมทางการศึกษา เช่น MOOC ที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ครูจึงต้องพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความปลอดภัยของผู้เรียน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการกระตุ้นความคิด สร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนแนวคิดผ่านโลกออนไลน์ และการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

สรุปได้ว่า ทักษะดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งทั้งในการศึกษาและการทำงาน โดยเฉพาะสำหรับครู ซึ่งจำเป็นต้องมีความสามารถด้านดิจิทัลเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ และดูแลความ ปลอดภัยของผู้เรียน นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยียังช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมาก ขึ้นและทันสมัยยิ่งขึ้น

### ทัศนคติดิจิทัลของครู

“ทัศนคติ” (Attitude) คือ แนวโน้มทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความเชื่อ และสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อบุคคลนั้นๆ (ประจวบ อินออด, อ้างอิงใน สุขาดา วรระมานี, 2542: 54) ในทางจิตวิทยา ทัศนคติสามารถกำหนดแนวทางการตอบสนองของบุคคลต่อสถานการณ์ต่างๆ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ที่แสดงออกมา โดยสามารถรับรู้ผ่านการพูดคุย การสังเกตพฤติกรรม หรือแบบสอบถาม ตัวอย่างเช่น ในวงการศึกษาศาสตร์ของครูต่อเทคโนโลยีส่งผลโดยตรงต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน หากครูมีทัศนคติเชิงบวกและมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี ก็จะนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการ เรียนรู้ที่ทันสมัยมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากมีทัศนคติเชิงลบหรือไม่มั่นใจ เทคโนโลยีอาจถูกนำมาใช้ น้อยลง ส่งผลต่อรูปแบบการสอนที่ล้าหลัง (Schermerhorn, 2000: 75, อ้างอิงใน แพรภัทร ยอดแก้ว, [ออนไลน์], 20 ตุลาคม 2567)

สรุปได้ว่า ทัศนคติดิจิทัลของครู หมายถึง การแสดงออกถึงความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับประโยชน์ และโทษของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อตนเอง รวมถึงความรู้สึกหรืออารมณ์ที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ไม่ว่าจะ เป็นความชื่นชอบ ความพึงพอใจ ความสุข หรือความรู้สึกในทางตรงกันข้าม นอกจากนี้ยัง หมายถึงความพร้อมของครูในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนอย่างมี ประสิทธิภาพ



### ความสำคัญของทัศนคติดิจิทัลของครู

ทัศนคติดิจิทัลของครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการศึกษา การมีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีช่วยให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีความน่าสนใจมากขึ้นและครูสามารถติดตามผลการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ในทางตรงกันข้ามทัศนคติเชิงลบอาจเป็นอุปสรรคต่อการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน (Ertmer & Ottenbreit-Leftwich, 2010: 255) นอกจากนี้ ทัศนคติดิจิทัล ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งช่วยให้มีความคล่องตัวในการปรับตัวและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมั่นใจในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล (Parry & Grant, 2019: 192-207)

สรุปได้ว่า ทัศนคติต่อเทคโนโลยีดิจิทัลของครูเป็นปัจจัยสำคัญในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยีดิจิทัลจะสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และสามารถปรับใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับบริบททางการศึกษาของผู้เรียนได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

### ปัจจัยเชิงสาเหตุของสมรรถนะดิจิทัลของครู

ปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของครู ได้แก่ ตัวแปรต่างๆ ที่มีส่วนในการอธิบายเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านสถานศึกษา ดังนี้

**1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร** หมายถึง ปัจจัยภายในตัวผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสมรรถนะดิจิทัลของครู ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำดิจิทัล และ 2) การสนับสนุนของผู้บริหาร ดังนี้

1) ภาวะผู้นำดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการบริหารองค์กรโดยอาศัยเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนบุคลากรและส่งเสริมการดำเนินงานให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน พร้อมปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (ชูติรัตน์ กาญจนชัย, 2562) สำหรับครูซึ่งเป็นบุคลากรในภาคการศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพการสอนและการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน หากผู้บริหารสนับสนุนให้ครูมีเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่เหมาะสม ครูจะสามารถสร้างสรรค์รูปแบบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถบริหารจัดการข้อมูลทางการศึกษาผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

2) การสนับสนุนจากผู้บริหาร ในมิติต่างๆ เช่น ด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งทรัพยากรดิจิทัล งบประมาณ และแรงงาน ยังมีบทบาทในการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดุจเดือน พันธุมนาวิน, 2546: 114-146)

ดังนั้น ภาวะผู้นำดิจิทัลและการสนับสนุนของผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถปรับตัวพัฒนาเทคนิคการสอน และสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาภายในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

**2. ปัจจัยด้านครู** ในยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บทบาทของครูมิได้จำกัดอยู่เพียงการถ่ายทอดความรู้ แต่ยังคงต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสมรรถนะดิจิทัล ซึ่งมีองค์ประกอบทางจิตวิทยาหลายประการที่ช่วยผลักดันให้ครูสามารถปรับตัวและพัฒนาได้อย่างมี



ประสิทธิภาพ นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีสมรรถนะดิจิทัลของครู ไว้ดังนี้

1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ครูมีความพยายามในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะดิจิทัล แม้ต้องเผชิญอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland และ Winter (1971: 39-41) ที่มองว่าความสำเร็จต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่น

2) ทักษะคิดต่อการพัฒนาตนเอง ในบริบทของการศึกษาดิจิทัล การมีมุมมองที่เปิดกว้างและเห็นคุณค่าในการใช้เทคโนโลยีเป็นตัวแปรสำคัญต่อการปรับตัวของครู (สรายุทธ วรเวก, 2563) การที่ครูมีทักษะคิดเชิงบวกต่อการเรียนรู้เทคโนโลยีช่วยให้สามารถพัฒนาและใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ความเชื่ออำนาจในตนเองด้านดิจิทัล คือ การมีความมั่นใจในตนเองและเชื่อว่าการลงมือทำส่งผลต่อความสำเร็จเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครูสามารถเรียนรู้และนำเทคโนโลยีไปใช้ในกระบวนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุณภัท ทุลยะเสถียร, 2550: 29-41)

4) การยอมรับการเปลี่ยนแปลง คือ การปรับตัวต่อเทคโนโลยีดิจิทัลต้องอาศัยขั้นตอนที่เริ่มจากการรับรู้จนถึงการยอมรับและใช้งานจริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะของครูเพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Rogers, 1995: 206-207)

5) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ การบูรณาการองค์ความรู้จากหลายศาสตร์เพื่อสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ (Connor, A.M., 2016: 2) เป็นแนวคิดที่สามารถช่วยให้ครูพัฒนาเทคนิคการสอนและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาดิจิทัลของครูจึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยแรงจูงใจ ทักษะคิด ความเชื่ออำนาจในตนเอง การยอมรับเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

**3. ปัจจัยด้านสถานศึกษา** เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ครูสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้นวัตกรรม และ ความพร้อมด้านทรัพยากรดิจิทัล ดังนี้

1) บรรยากาศการใช้นวัตกรรมดิจิทัล คือสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมภายในสถานศึกษา เช่น การใช้เครื่องมือ ซอฟต์แวร์ และแพลตฟอร์มดิจิทัลในการปฏิบัติงาน ซึ่งช่วยกระตุ้นแรงจูงใจ ความร่วมมือ และการพัฒนาทักษะของครู (พิพัฒน์ ศรีไพบูลย์, 2563)

2) ความพร้อมด้านทรัพยากรดิจิทัล คือระดับความพร้อมของสถานศึกษาในด้านฮาร์ดแวร์ (เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย) ซอฟต์แวร์ (เช่น Google Classroom, ระบบจัดเก็บข้อมูล) และบุคลากรดิจิทัล (เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค ครูผู้สอน) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562: 6-7)

จึงอาจสรุปได้ว่า บรรยากาศการใช้นวัตกรรมดิจิทัล และความพร้อมด้านทรัพยากรดิจิทัล เป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของครู โดยบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้นวัตกรรมช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และการพัฒนา ขณะที่ความพร้อมด้านทรัพยากร ได้แก่ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และบุคลากร เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและจัดการเรียนรู้



## บทสรุป

ในยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครุ นับเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง โดยการบริหารสถานศึกษาต้องมีแนวคิดและหลักการที่เน้นการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง (PDCA Cycle) เพื่อยกระดับคุณภาพของบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน ครูในฐานะผู้ถ่ายทอดความรู้และผู้สร้างแรงบันดาลใจ ต้องมีสมรรถนะดิจิทัลทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ดิจิทัล เพื่อเข้าใจเทคโนโลยีและประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ทักษะดิจิทัล เพื่อสามารถใช้เครื่องมือและโปรแกรมได้อย่างคล่องแคล่ว และทัศนคติดิจิทัล เพื่อเปิดรับเทคโนโลยีและใช้มันอย่างสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครู ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูเอง และปัจจัยด้านสถานศึกษาดังนั้น การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยทั้งนโยบายเชิงระบบ การสนับสนุนในระดับสถานศึกษา และแรงจูงใจจากตัวครูเอง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสูงสุด

## เอกสารอ้างอิง

- กรทิพย์ รัตนภูมิ. (2565). รูปแบบการบริหารการพัฒนาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กรเอก กาญจนานโกศล. (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ (จป.ว). *วารสารศิลปการจัดการ*. 7(2), 343-363.
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จอมภัก จันทะคัต. (2561). ปัจจัยสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ*. 7(1), 162-176.
- ชุตีรัตน์ กาญจนชัย. (2562). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์*, 8(2), 56-64.
- ดุษฎีเดือน พันธุมนาวิ. (2546). การสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้า แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในกลุ่มงาน. *วารสารพัฒนาสังคม*. 7(2), 114-146.
- ธเนศ เจริญทรัพย์. (2557). การจัดการเรียนรู้โดยครูมืออาชีพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [www.stou.ac.th/study/sumrit/6-57%28500%29](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/6-57%28500%29) [20 ตุลาคม 2567].
- ปรัชญา เวสารัชช. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปุลนภัท ทุลยะเสถียร. (2550). ความเชื่ออำนาจภายในตนกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรชนิตว์ ลีนาราช. (2560). *ทักษะการรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อยู่*. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.



- พรพิชชา หลักคำ. (2564). การศึกษาทักษะการรู้ดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต*, สาขาวิชาจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ปรับปรุง) พ.ศ. 2545
- พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์.(2563).รูปแบบการบริหารการพัฒนาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร. *หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- แพรวภัทร ยอดแก้ว. (2552). *7 อุปนิสัย พัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.gotoknow.org/blog/the7habits> [20 ตุลาคม 2567].
- ภัทรสุดา ยะบุญวัน (2564) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนด้วยสื่อ อินโฟกราฟิกที่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัล ของนักศึกษาวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร. *หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2564). *การออกแบบการเรียนรู้ใน New Normal*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรายุทธ วรเวก. (2563). *รูปแบบบริหารการพัฒนาครูเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี*. วิทยานิพนธ์การศึกษา ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สัมมา ธนินธ์. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สุชาดา วรรณธามณี.(2542).การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ECOTOURISM) กับความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทัศน์ ภูมิภาค. (2558). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวิสเสริมด้วยแบบฝึกที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติในการใช้งานโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2567). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565-2567) ฉบับปรับปรุง (2566-2570) พ.ศ. 2567*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.sesao1.go.th/> [22 กันยายน 2567].
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2567). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565-2567) ฉบับปรับปรุง (2567-2570) พ.ศ. 2567*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sesao2.go.th/> [22 กันยายน 2567].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *การศึกษายุคดิจิทัล*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.posttoday.com/social/general/628541>. [16 พฤศจิกายน 2563].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). การกำหนดระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency : DC) สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/obec.pr/posts/1338665433170602> [16 พฤศจิกายน 2563].



- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *25 Elements Digital Competency*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.dlbaseline.org/digital-competency> [16 พฤศจิกายน 2563].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- อภิรัฐ เจาะจง. (2566). สมรรถนะกับการบริหารงานบุคคลของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. *วารสารสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*, 5(1), 1-11.
- อันธิกา ปริญญาธิกุล และคณะ. (2563). *ทักษะดิจิทัลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพในธุรกิจโรงแรมไทย: กรณีศึกษาโรงแรมในเครือดุสิตอินเตอร์เนชั่นแนลในเขตกรุงเทพมหานคร*. คณะอุตสาหกรรมบริการ. บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยดุสิตธานี.
- Ala-Mutka, K. (2011). *Mapping digital competence: Towards a conceptual understanding*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved September 30, 2012 from [http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC67075\\_TN.pdf](http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC67075_TN.pdf).
- Balanskat, A., & Gertsch, C. (2010). *Digital skills for teachers*. European School net.
- Connor, A. M. (2016). Creative integration of digital technologies in education. *Journal of Educational Innovation*, 12(3), 45–58. <https://doi.org/xxxxxx>
- Ertmer, P. A., & Ottenbreit-Leftwich, A. T. (2010). Teacher technology change: How knowledge, confidence, beliefs, and culture intersect. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(3), 255–284. <https://doi.org/10.1080/15391523.2010.10782551>
- European Commission. (2006). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee of 7.
- McClelland, D.C., & Winter, D.G. (1971). *Motivating economic achievement*. Free Press.
- Parry, D. A., & Grant, L. (2019) titled "Investigating Differences in the Attention Distribution Strategies of High and Low Media Multitaskers Through a Two-Dimensional Game" published in the journal *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*.
- Rogers, E.M. (1995). *Diffusion of innovations*. 4th ed. The Free Press.

